

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 366/2021-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovéj v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Jarabicom, Kutlíkova 17, Bratislava, IČO 47 454 831, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/79/2009 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/156/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/79/2009 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/156/2019 **b o l o p o r u š e n é** právo sťažovateľky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 14Co/156/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
4. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 500 eur**, ktoré **j e** jej **p o v i n n ý** zaplatiť Okresný súd Pezinok vo výške **1 500 eur** a Krajský súd v Bratislave vo výške **1 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Okresný súd Pezinok a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n é** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľke trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
6. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 2. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/79/2009 a porušenia svojho základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/156/2019. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie týchto základných práv, prikáže krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov a prizná jej finančné zadosťučinenie v celkovej výške 38 000 eur a náhradu trov konania.
2. Sťažovateľka je v konaní pred všeobecnými súdmi v procesnom postavení žalobkyne. Súdne konanie začalo podaním žaloby 27. marca 2008 na okresnom súde. Sťažovateľka sa žalobou domáhala zaplata 9 761 korún (324 eur) s príslušenstvom od žalovaného, ktorým je SVD 158 – Spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Predmet sporu sa týka vyúčtovania platieb za dodávku tepla, teplej úžitkovej vody, studenej vody a služieb spojených s užívaním bytu sťažovateľky.
3. Okresný súd Pezinok platobným rozkazom z 23. júna 2008 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke istinu vo výške 9 761 korún, úroky z omeškania a trovy konania.
4. Žalovaný podal proti platobnému rozkazu odpor z 18. júla 2008, ktorým žiadal, aby okresný súd platobný rozkaz zrušil a nariadil ústne pojednávanie vo veci.
5. Okresný súd nariadil ústne pojednávanie na 21. september 2009, no na žiadosť sťažovateľky bolo pojednávanie odročené na 26. október 2009.
6. Dňa 4. októbra 2010 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.
7. Dňa 25. novembra 2010 okresný súd uznesením rozhodol o nariadení znaleckého dokazovania, ustanovil znalca Ing. Ivana Krechňáka a uložil mu lehotu 60 dní na vypracovanie znaleckého posudku. Okresný súd zároveň uložil sťažovateľke aj žalovanému povinnosť zložiť preddavok 250 eur na trovy spojené so znaleckým dokazovaním. Sťažovateľka následne požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov, o čom okresný súd rozhodol uznesením z 23. marca 2011, ktorým sťažovateľke priznal úplné oslobodenie od súdnych poplatkov.
8. Dňa 13. decembra 2010 sa znalec Ing. Ivan Krechňák ospravedlnil z vykonania znaleckého posudku z dôvodu pracovnej vyťaženia. Okresný súd uznesením zo 14. októbra 2011 ustanovil znalca Ing. Ladislava Bittnera a uložil mu lehotu 60 dní na vypracovanie znaleckého posudku. Ing. Ladislav Bittner predložil okresnému súdu znalecký posudok 15. mája 2014.
9. Sťažovateľka vyjadrením z 18. júla 2014 namietala správnosť podkladov, s ktorými znalec pracoval, a preto aj na pojednávaní 13. novembra 2015 trvala na požiadavke, aby okresný súd

nariadil vyhotoviť kontrolný znalecký posudok. Okresný súd žiadosť sťažovateľky zamietol a pojednávanie odročil na 11. marec 2016. Pojednávanie nariadené na 11. marec 2016 bolo na žiadosť sťažovateľky odročené. Odročené bolo aj pojednávanie nariadené na 7. september 2016 z dôvodu choroby žalovaného.

10. Nasledovalo pojednávanie 18. januára 2017, na ktorom bolo sťažovateľke odňaté oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd zároveň povolil vykonanie kontrolného znaleckého posudku, kvôli čomu bolo pojednávanie odročené na neurčito.

11. Uznesením z 27. októbra 2017 okresný súd uložil sťažovateľke povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania vo výške 550 eur, proti čomu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú okresný súd uznesením z 20. novembra 2017 ako nedôvodnú zamietol a uznesením z 9. apríla 2018 sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov sťažovateľka podala sťažnosť, ktorá bola uznesením zo 17. mája 2018 zamietnutá ako nedôvodná.

12. Sťažovateľka sa následne obrátila na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť na prietahy v konaní z 20. decembra 2017 konštatovala, že sťažnosť sťažovateľky bola dôvodná a že k prietahom v konaní došlo najmä v súvislosti so znaleckým dokazovaním a zároveň nariadila vo veci dohľad predsedu súdu.

13. Okresný súd rozsudkom z 19. septembra 2018 žalobu sťažovateľky zamietol. Sťažovateľka sa proti rozsudku 15. decembra 2018 v celom rozsahu odvolala. K odvolaniu sa 12. februára 2019 vyjadril žalovaný, na čo sťažovateľka reagovala replikou zo 14. marca 2019.

14. Dňa 6. augusta 2019 sťažovateľka požiadala krajský súd o oslobodenie od súdnych poplatkov. Do času podania ústavnej sťažnosti krajský súd vo veci právoplatne nerozhodol.

15. Ústavný súd uznesením zo 14. júla 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

16. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti a v čom vidí splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a konkretizujúc obdobia, v ktorých malo dôjsť k prietahom v konaní zapríčinených neefektívnym postupom okresného súdu.

17. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd porušil jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote, keďže samotné konanie v prvom stupni trvalo približne 10 a pol roka, z čoho podľa sťažovateľky viac ako 6 rokov tvorili prietahy zapríčinené okresným súdom, čím malo dôjsť aj k porušeniu jej práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov.

18. Sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote aj postupom krajského súdu, keďže ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvalo odvolacie konanie už viac ako 1 rok a 9 mesiacov, počas ktorých krajský súd vo veci právoplatne nerozhodol.

19. Sťažovateľka uvádza, že od začiatku súdneho konania pôsobila v konaní aktívne. Podľa názoru sťažovateľky prieťahy v konaní neboli zapríčinené jej správaním, napriek tomu však odporcovia nedokázali zabezpečiť, aby bolo vo veci rozhodnuté v primeranej lehote a bez zbytočných prieťahov.

20. Celková doba konania na súdoch prvej a druhej inštancie bola ku dňu podania ústavnej sťažnosti 12 rokov a 10 mesiacov, čím podľa sťažovateľky došlo zo strany odporcov k odmietnutiu poskytnutia spravodlivosti a porušeniu princípu rýchlosti a hospodárnosti civilného sporového konania vyplývajúceho z čl. 17 Civilného sporového poriadku.

21. Sťažovateľka odôvodňuje svoju požiadavku na priznanie finančného zadost'učinenia najmä dĺžkou konania na jednotlivých stupňoch súdneho konania a vo vzťahu k požadovanej výške finančného zadost'učinenia argumentuje najmä požiadavkou na naplnenie satisfakčného, ochranného, represívneho a preventívneho účelu inštitútu primeraného finančného zadost'učinenia.

22. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti žiada aj o náhradu trov konania, keďže konanie o ústavnej sťažnosti považuje za jediný možný právny prostriedok ochrany jej práv, ktorých porušenie v plnej miere zaviniли odporcovia.

III.

Vyjadrenia okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

23. Okresný súd po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a po preštudovaní spisového materiálu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 92/21 doručenom ústavnému súdu 21. septembra 2021 v podstatnom uviedol, že predmet konania patrí do bežnej rozhodovacej činnosti súdov.

24. Okresný súd uznáva, že lehota od podania návrhu 27. marca 2008 do prvého rozhodnutia súdu vo veci samej 19. septembra 2018 je neprimerane dlhá, no zároveň poukazuje na to, že neprimeranú dĺžku konania zapríčinil predovšetkým postup sporových strán v konaní.

25. Na podporu svojich tvrdení okresný súd uvádza, že v predmetnej veci nariadil 10 pojednávaní, z ktorých 6 pojednávaní bolo odročených kvôli ospravedlneniu sporových strán. Na dĺžku konania mala vplyv aj zmena otázok pre znalca zo strany sťažovateľky, neprimerane dlhé spracovanie znaleckého posudku znalcom v období od 14. októbra 2011 do 15. mája 2014, ako aj nesplnenie sťažovateľkinej povinnosti zaplatiť preddavok na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania.

26. Okresný súd považuje žiadosť sťažovateľky o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 38 000 eur za zjavne neprimeranú vo vzťahu k predmetu konania vo výške 324 eur.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

27. Krajský súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/370/2021 doručenom ústavnému súdu 10. septembra 2021 v podstatnom uviedol, že postup krajského súdu v predmetnom konaní ovplyvnili personálne zmeny v senáte 14Co, do ktorého bola predmetná vec pridelená.

28. Krajský súd vo svojom vyjadrení citoval aj vyjadrenie predsedníčky senátu 14Co, ktorá k veci uviedla, že krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/156/2019 už 1 rok a 9 mesiacov

nerozhodol o odvolaní sťažovateľky. Predsedníčka senátu nesúhlasí s tvrdením sťažovateľky, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľky na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Predsedníčka senátu argumentuje vysokým nápadom vecí, množstvom nevybavených vecí a najmä výraznými personálnymi zmenami v senáte. Jediným spôsobom, ako dosiahnuť stav, aby boli veci vybavované bez dlhodobých prieťahov, je podľa predsedníčky senátu vybavenie starých reštančných vecí, ktoré napadli krajskému súdu ešte pred predmetným konaním. Podľa vyjadrenia predsedníčky je v predmetnom senáte ešte 175 nerozhodnutých vecí starších ako konanie vedené pod sp. zn. 14Co/156/2019, pričom niektoré z nich čakajú na rozhodnutie aj 6 rokov.

III.3. Replika sťažovateľky:

29. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu z 22. septembra 2021 k stanoviskám okresného súdu a krajského súdu vyjadrila podaním doručeným ústavnému súdu 12. októbra 2021, v ktorom v podstatnom uviedla, že nesúhlasí s vyjadrením okresného súdu, podľa ktorého prieťahy v konaní zapríčinil predovšetkým postup sporových strán v konaní, teda aj sťažovateľka svojím konaním.

30. Sťažovateľka poukázala na viacero období v konaní, v ktorých bol podľa nej okresný súd nečinný, resp. postupoval neefektívne:

a) Okresný súd doručoval sťažovateľke odpor žalovaného proti platobnému rozkazu viac ako 8 mesiacov.

b) Okresný súd ustanovil nového znalca na vypracovanie znaleckého posudku až 10 mesiacov po ospravedlnení predchádzajúceho znalca. Sťažovateľka potvrdzuje, že v dotknutom období doplnila podanie s otázkami pre znalca, čo však považuje za aktívne uplatňovanie svojich procesných práv, ktoré nebránilo okresnému súdu v skoršom ustanovení nového znalca.

c) Dňa 14. októbra 2011 okresný súd ustanovil znalca Ing. Ladislava Bittnera a uložil mu lehotu 60 dní na vypracovanie znaleckého posudku. Následne až 14. apríla 2014 okresný súd prvýkrát urgoval znalca kvôli vypracovaniu znaleckého posudku, ktorý bol okresnému súdu predložený 15. mája 2014, teda s omeškaním 2 rokov a 7 mesiacov. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje aj na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej „ani nevypracovanie znaleckého posudku ustanoveným znaleckým ústavom v stanovenej lehote nezavahuje súd zodpovednosti za prieťahy v konaní, pretože príslušný súd nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, II. ÚS 523/2010)“ (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 481/2017-37 z 18. októbra 2017).

d) 3 mesiace a 18 dní trvalo okresnému súdu, kým predložil krajskému súdu spis na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky v konaní.

31. Sťažovateľka taktiež zdôraznila skutočnosť, že podpredsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť na prieťahy v konaní z 20. decembra 2017 konštatovala, že sťažnosť sťažovateľky bola dôvodná a že k prieťahom v konaní došlo najmä v súvislosti so znaleckým dokazovaním.

32. K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľka uviedla, že krajský súd je v predmetnej veci nečinný už 2 roky a 3 mesiace, a v súvislosti s argumentáciou krajského súdu poukázala na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej „nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť

primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní“.

33. Sťažovateľka považuje požadované finančné zadostučinenie vo výške 38 000 eur za primerané vzhľadom na predmet konania, vzniknuté prietahy v konaní a najmä na neprimeranú dĺžku konania (viac ako 13 rokov), ktorá už dávno presiahla tolerovateľnú mieru.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

34. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 postupom krajského súdu v napadnutých konaniach je založená na jej tvrdení, že napadnuté konania ako okresného súdu, tak aj krajského súdu sú poznačené nečinnosťou oboch súdov a v prípade okresného súdu aj jeho neefektívnou činnosťou. Porušenie svojich práv vidí už len v celkovej doterajšej dĺžke napadnutých konaní v trvaní viac ako trinásť rokov, keď ani po tak dlhom čase vec nie je právoplatne ukončená a stav jej právnej neistoty naďalej pretrváva.

35. Ústavný súd z obsahu vyjadrení odporcov zistil, že priebeh napadnutých konaní korešponduje s vyjadreniami sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti.

36. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

37. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutých konaniach došlo k vzniku prietáhov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu a krajského súdu alebo na ich vznik malo vplyv aj správanie a postup samotného sťažovateľa, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala samotná povaha prejednávanej veci.

38. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmet napádaných konaní patrí medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Ústavný súd teda v danom prípade nezistil zásadnú právnu či skutkovú náročnosť sporu.

39. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval vznik prietáhov v napadnutých konaniach, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka týchto súdnych konaní. Je potrebné uviesť, že 3 z 10 nariadených pojednávaní boli odročené z dôvodov na strane sťažovateľky a vplyv na dĺžku konania malo aj jej nesplnenie si povinnosti zaplatiť preddavok na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania. Ústavný súd však napriek tomu po preskúmaní priebehu napadnutých konaní konštatuje, že na strane sťažovateľky nezaznamenal v konaní pred okresným súdom také obštrukčné správanie, ktoré by malo za následok predĺženie napadnutého konania v existujúcom rozsahu. Ústavný súd ďalej dodáva, že sťažovateľka primerane reagovala na výzvy okresného súdu a navyše sa sama v rámci napadnutého konania domáhala včasného rozhodnutia vo veci, a to sťažnosťou na prietahy adresovanou predsedovi okresného súdu.

40. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. K tomu je potrebné v prvom rade uviesť, že napadnuté konanie od jeho začatia (podania žaloby 27. marca 2008, pozn.) až do dňa vydania tohto rozhodnutia prebieha súhrnne pred okresným súdom a krajským súdom bez vydania konečného meritórneho a právoplatného rozhodnutia vo veci už viac ako trinásť rokov. Teda stav právnej neistoty sťažovateľky aj po viac ako trinástich rokoch od podania žaloby stále trvá. Vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu ústavný súd po preštudovaní spisového materiálu musí konštatovať vznik prietáhov spočívajúcich jednak v jeho nečinnosti, keď odpor proti platobnému rozkazu z 18. júla 2008 doručil sťažovateľke na vyjadrenie až v apríli 2009, v nečinnosti a neefektívnom postupe v konaní v období od 14. októbra 2011 do 15. mája 2014, počas ktorého znalec spracúval znalecký posudok, na ktorého vypracovanie mal okresným súdom určenú lehotu 60 dní, a taktiež v nečinnosti v období od 14. marca 2019 do 2. júla 2019 pri predkladaní odvolania krajskému súdu na rozhodnutie. V konaní okresného súdu tak ústavný súd identifikoval prietahy v trvaní približne 3 rokov a 4 mesiacov. Ďalej ústavný súd konštatuje prietahy spočívajúce v nečinnosti krajského súdu, ktorý od predloženia veci na rozhodnutie 2. júla 2019 až do 6. septembra 2021 (keď krajský súd podal vyjadrenie ústavnému súdu, pozn.), teda ani počas 2 rokov a 2 mesiacov nevykonával v prebiehajúcom odvolacom konaní žiaden úkon.

41. Zároveň vo vzťahu k tomuto kritériu a k postupu krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd taktiež konštatuje porušenie sťažovateľkinho práva na prejednanie veci v primeranej lehote, keď krajský súd ani po viac ako dvoch rokoch nielenže nerozhodol v predmetnej veci, ale ani nevykonával žiadny úkon v napadnutom konaní.

42. V závere tejto časti ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k argumentácii krajského súdu týkajúcej sa jeho nadmernej zaťaženia a z toho vyplývajúcich prietáhov v konaní. Ústavnému súdu je, samozrejme, známa skutočnosť nie optimálneho stavu v súdnom systéme, aj pokiaľ ide o personálne obsadenie a vytáženosť súdov, resp. aspoň niektorých z nich, pričom štát je primárne zodpovedný za to, aby zabezpečil dostatočné personálne a materiálno technické podmienky pre riadny výkon spravodlivosti. Avšak nedostatky v tejto oblasti v žiadnom prípade nesmú byť na ujmu právam účastníkov konania, v tomto prípade sťažovateľky. Ústavný súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť,

že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

43. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k jednoznačnému záveru, že napadnuté konania trpia prietahmi. Po zhodnotení všetkých okolností ústavný súd konštatuje, že prietahy boli spôsobené tak okresným, ako aj krajským súdom, a to najmä v dôsledku ich nečinnosti, a v prípade okresného súdu aj jeho neefektívnym postupom. Súdny nepostupovali v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že celková dĺžka napadnutého konania v doterajšom trvaní už viac ako trinásť rokov bez právoplatného ukončenia veci je sama osebe porušujúca právo na konanie bez prietáhov.

44. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu) a postupom krajského súdu bolo porušené právo sťažovateľky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 2 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

45. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení uplatnených práv prikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu, a keďže napadnuté konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 14Co/156/2019 nie je ku dňu vydania tohto nálezu právoplatne ukončené, krajskému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovateľka nachádza (bod 3 výroku nálezu).

46. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka požadovala priznanie zadosťučinenia voči odporcom v celkovej výške 38 000 eur, čo odôvodňovala jednak celkovou doterajšou dĺžkou napadnutého konania v trvaní viac ako trinásť rokov, ako aj požiadavkou naplnenia satisfakčného, ochranného, represívneho a preventívneho účelu inštitútu primeraného finančného zadosťučinenia.

47. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza

zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

48. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal v prípade napadnutého konania okresného súdu primárne na tú skutočnosť, že z celkovej dĺžky napadnutého konania v trvaní viac ako 11 rokov ústavný súd identifikoval v súčte obdobia nečinnosti a neefektívneho postupu v trvaní približne 3 roky a 4 mesiace. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd prihliadal na jeho absolútnu nečinnosť v napadnutom konaní. Zohľadniac uvedené, ako aj skutočnosť, že stav právnej neistoty sťažovateľky trvá, pretože krajský súd v napadnutom konaní o odvolaní sťažovateľky do vydania tohto nálezu stále nerozhodol, ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľke voči okresnému súdu v sume 1 500 eur a voči krajskému súdu v sume 1 000 eur, teda celkovo v sume 2 500 eur (bod 4 výroku nálezu).

49. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 6 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

50. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur (bod 5 výroku nálezu).

51. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie repliky k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu). Celkovo tak sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov v sume 576,12 eur.

52. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú okresný súd a krajský súd povinné spoločne a nerozdielne uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu